

Комисија за очување националних споменика, на темељу члана V став 4 Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 39 став 1 Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, на сједници одржаној од 4. до 6. новембра 2015. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

Историјско подручје – Некропола са стећцима на локалитету Каурско гробље, село Коритник, општина Бреза, проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: национални споменик).

Национални споменик чини некропола са 73 стећка.

Национални споменик се налази на простору који обухвата к.ч. 1265, посједовни лист број 604, к.ч. 1268, посједовни лист број 422, к.ч. 1269, посједовни лист број 40, к.ч. 1280, посједовни лист број 12 (нови премјер), к.о. Коритник, што одговара к.ч. 1289, зк уложак број 2759, к.ч. 1288/3, зк уложак број 3073, (стари премјер), к.о. СП_Бреза, к.ч. 1276, посједовни лист број 39, к.ч. 1277/1, посједовни лист број 604, к.ч. 1277/2, посједовни лист број 6, к.ч. 1278, посједовни лист број 35, к.ч. 1279, посједовни лист број 26 (нови премјер), к.о. Коритник, што одговара дијелу к.ч. 1289, зк уложак број 2759 (стари премјер), к.о. СП_Бреза, и дио к.ч. 1283, посједовни лист број 442 (нови премјер), к.о. Коритник, што одговара дијелу к.ч. 1288/2, зк уложак број 2913, (стари премјер), к.о. СП_Бреза, општина Бреза, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина.

На национални споменик се примјењују мјере заштите утврђене Законом о provedби одлука Комисије за заштиту националних споменика, успостављене према Анексу 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 2/02, 27/02, 6/04 и 51/07).

II

Влада Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада Федерације) дужна је да обезбиједи правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију и презентацију националног споменика.

Комисија за очување националних споменика (у даљњем тексту: Комисија) утврдиће техничке услове и обезбиједити финансијска средства за израду и постављање информационе табле са основним подацима о споменику и одлуци о проглашењу добра националним спомеником.

III

С циљем трајне заштите националног споменика, утврђује се **зона заштите** која обухвата простор дефинисан у тачки I став 3 ове одлуке. Обухват

зоне заштите почиње од четверомеђе к.ч. 1265, 1268, 1266 и 1566/1, те наставља јужно границом к.ч. 1265 с к.ч. 1566/1 и 1567 до тромеђе к.ч. 1265, 1269 и 1275. Гранична линија затим иде границом к.ч. 1275 са к.ч. 1269, 1280, 1279 и 1276 до тромеђе к.ч. 1275, 1276 и 1293, те наставља границом к.ч. 1293 с к.ч. 1276 и 1277/1 до тромеђе к.ч. 1293, 1277/1 и 1281. Линија даље наставља границом к.ч. 1281 са к.ч. 1277/1, 1277/2, 1278, 1279 и 1280 до тромеђе к.ч. 1281, 1280 и 1283, те иде праволинијски до тромеђе к.ч. 1283, 1284 и 1267. Гранична линија наставља границом к.ч. 1267 са к.ч. 1283 и 1268, те се границом к.ч. 1266 и 1268 враћа до полазне тачке на четверомеђи к.ч. 1265, 1268, 1266 и 1566/1 и тиме је затворен обухват зоне заштите. Површина је 4.668 м². На том простору утврђују се сљедеће мјере заштите:

- допуштени су искључиво истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови, радови на текућем одржавању, укључујући и оне који имају за циљ презентацију споменика;
- истраживачки радови су дозвољени уз примјену недеструктивних технологија;
- подручје представља археолошки локалитет, па је приликом обављања археолошких истражних радова обавезно да се обезбиједи присуство археолога;
- изузетно је допуштено обављање радова на инфраструктури, под условом да не угрожавају интегритет подручја;
- није допуштено помјерање надгробника са гробова на било коју другу локацију;
- није дозвољено чишћење споменика од лишаја и маховине нити скидање патине са камена;
- изузетно од претходне алинеје, дозвољено је чишћење стећака у случају да је оно неопходно за истраживање епиграфских или декоративних елемената стећка, уз претходно израђен елаборат и одобрење надлежног министарства. Елаборат треба да буде заснован на биолошким, хемијским, физичким и другим анализама за које конзерватор утврди да су неопходне, те да садржава одговарајуће конзерваторске мјере и процјену утицаја начина чишћења на камен, те је неопходно да буде проведено тако да буде отклоњена само прљавштина или флора, а да патина на камену буде сачувана. Није дозвољена употреба хемијских средстава која могу да униште гробни материјал;
- простор споменика може да се користи у едукативне и културне сврхе и биће отворен и доступан јавности на начин који неће да угрози споменик;
- забрањено је одлагање отпада.
- све интервенције у зони заштите могу да се обављају само уз претходно урађене пројекте на које је добивена сагласност федералног министарства надлежног за просторно уређење (у даљњем тексту: надлежно министарство) и уз стручни надзор надлежне службе заштите насљеђа на нивоу Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: надлежна служба заштите).

Заштитни појас националног споменика обухвата к.ч. 1266, 1267, 1275, 1281, 1284 и 1293, к.о. Коритник и дио к.ч. 1283, к.о. Коритник. Обухват заштитног појаса почиње од тромеђе к.ч. 1287, 1266 и 1566/1, наставља јужно границом к.ч. 1266 и 1566/1 до четверомеђе к.ч. 1265, 1268, 1266 и 1566/1 и иде границом к.ч. 1265 с к.ч. 1566/1 и 1567 до четверомеђе к.ч. 1265, 1567, 1275 и 1269. Гранична линија затим иде границом к.ч. 1567 и 1275 до тромеђе к.ч. 1275, 1567 и 1270, те наставља границом к.ч. 1275 с к.ч. 1270, 1274/1, 1274/2 и 1297 до четверомеђе к.ч. 1275, 1297, 1294 и 1293. Линија наставља границом

к.ч. 1293 и 1294 до четверомеђе к.ч. 1293, 1294, 1343 и 1292, даље иде границом к.ч. 1293 с к.ч. 1292 и 1291 до тромеђе к.ч. 1293, 1291 и 1281 и иде границом к.ч. 1281 с к.ч. 1291 и 1282 до тромеђе к.ч. 1281, 1282 и 1283. Гранична линија даље иде границом к.ч. 1282 и 1283 до преломне тачке чије су координате $Y = 6522868$ $X = 4874372$ и наставља праволинијски до тромеђе к.ч. 1283, 1282 и 1284. Линија наставља границом к.ч. 1285 с к.ч. 1284 и 1267, те се границом к.ч. 1287 с к.ч. 1267 и 1266 враћа до полазне тачке на тромеђи к.ч. 1287, 1266 и 1566/1 и тиме је затворен обухват заштитног појаса. Површина је 4.913 m^2 . На том простору утврђују се слjedeће мјере заштите:

- није дозвољена експлоатација камена, лоцирање потенцијалних загађивача околине утврђених прописима, изградња индустријских објеката и магистралне инфраструктуре и других објеката, као и извођење свих радова који у току изградње или у току експлоатације могу да угрозе национални споменик;
- све случајне налазе који буду пронађени у зони заштите или заштитном појасу обавезно пријавити надлежној служби заштите;
- није допуштено одлагање отпада.

За зону заштите и заштитни појас потребно је сачинити План управљања националним спомеником, који ће између осталог садржавати:

- геодетски снимак постојећег стања националног споменика и техничку процјену стања стећака;
- процјену утицаја околинских фактора на споменик, укључујући вегетацију и мјере ублажавања негативних утјецаја;
- планове конзервације, презентације, одржавања националног споменика.

IV

Сви покретни налази, који у току археолошког истраживања буду нађени, биће похрањени у најближем музеју који испуњава кадровске, материјалне и техничке услове или у Земаљском музеју Босне и Херцеговине у Сарајеву, обрађени и презентовани на одговарајући начин.

Сав покретни и непокретни археолошки материјал који буде нађен у току археолошких истраживања неопходно јесе да стручно обради.

Археолог – водитељ археолошких истраживања дужан је да након извршених археолошких радова поднесе извјештај Комисији и институцији која је обавила истраживања.

Археолог – водитељ археолошких истраживања мора имати на располагању сав пронађени покретни и непокретни археолошки материјал док траје истраживање и док не заврши извјештај, а најдуже за период од три године.

Паралелно с извођењем археолошких истраживања, неопходна је сукцесивна конзервација непокретних налаза на локалитету и конзервација покретног археолошког материјала и његово похрањивање у одговарајуће просторе (депое).

Након достављања извјештаја о проведеном истраживању, Комисија ће да утврди покретне налазе на које ће бити примјењиване мјере заштите које Комисија утврђује.

Изношење покретних налаза из става 1 ове тачке из Босне и Херцеговине није допуштено.

Изузетно од одредбе става 7 ове тачке, уколико водитељ истраживања

утврди да је неопходна обрада неког налаза изван земље, доказе о томе презентираће Комисији, која може да допусти привремено изношење налаза из земље под детаљно утврђеним условима његовог изношења, поступања с њим у току боравка изван земље и његовог повратка у Босну и Херцеговину.

V

Стављају се ван снаге сви provedбени и развојни просторно-плански акти у дијелу у којем су у супротности са одредбама ове одлуке.

VI

Свако, а посебно надлежни органи Федерације Босне и Херцеговине, кантона, градске и општинске службе, суздржаће се од предузимања било каквих радњи које могу да оштете национални споменик или доведу у питање његову заштиту.

VII

Ова одлука доставиће се Влади Федерације, надлежном министарству, надлежној служби заштите и општинском органу управе надлежном за послове урбанизма и катастра, ради provedбе мјера утврђених у тач. II–VI ове одлуке, те надлежном општинском суду ради уписа у земљишне књиге.

VIII

Саставни дио ове одлуке је образложење са пратећом документацијом, које је доступно на увид заинтересованим лицима у просторијама и на веб-страници Комисије (<http://www.kons.gov.ba>).

IX

Према члану V став 4 Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

X

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у “Службеном гласнику БиХ”.

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: Зејнер Ахунбај, Мартин Черри, Љиљана Шево, Дубравко Ловреновић и Амра Хаџимухамедовић.

Предсједавајућа Комисије

Љиљана Шево

Број: 02-2.3-64/15-15
5. новембра 2015. године
Сарајево

Образложење

I – УВОД

На темељу члана 2 став 1 Закона о provedби одлука Комисије за очување националних споменика, успостављене према Анексу 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, “национални споменик” је добро које је Комисија за очување националних споменика прогласила националним спомеником, у складу са чл. V и VI Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, као и добра уписана на Привремену листу националних споменика Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 33/02), све док Комисија не донесе коначну одлуку о њиховом статусу, а за што не постоји временско ограничење и без обзира да ли је за дотично добро поднесен захтјев.

Комисија за очување националних споменика примила је, дана 23. јануара 2014. године, петицију Салиха Дервишбеговића из Сарајева, Олимпијска 48, за проглашење добра Некропола са стећцима у насељеним мјестима, Суботићи, Хочевље, Коритник, Сливно, Жупча и Орахово, општина Бреза.

У складу са одредбама Закона, а на темељу члана V став 4 Анекса 8 и члана 35 Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, Комисија је приступила provedби поступка за доношење коначне одлуке за проглашење добра националним спомеником.

Изјава о значају добра

Стећци су најбројнији споменици културе средњовјековне Босне. Стећци представљају врло специфичну синтезу језика и писма, вјере и обичаја, историје, културе и умјетности. Претежно су везани уз босанско-хумски крајолик и тешко је наћи сличну појаву која би на такав маркантан начин обиљежила културни пејзаж неке средњовјековне европске државе. Њихова генеза и развој могу да се прате од средине XII до почетка XVI ст. На подручју општине Бреза до сада је евидентирано 7 некропола са 199 стећака. Некропола Каурско гробље је једна од већих некропола на простору централне Босне. Некропола је смјештена на бријегу у самом центру села Коритник. Већи број стећака је оштећен и утонуо, па се претпоставља да је некропола раније имала више стећака. На некрополи су евидентирани 73 стећка: 11 сљеменака, 55 сандука, 2 плоче и 5 стубова. Један сљеменак је украшен рељефним приказом полумјесеца.

II – ПРЕТХОДНИ ПОСТУПАК

У току вођења поступка извршен је увид у:

о податке о садашњем стању и намјени добра, укључујући опис, архитектонски снимак и фотографије;

- o увид у садашње стање добра;
- o копију катастарског плана;
- o земљишно-књижни извадак;
- o историјску, архитектонску или другу документарну грађу о добру, која је дата у попису кориштене документације у оквиру ове одлуке.

Према одредби члана V став 2 Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 37 Пословника о раду Комисије, прије доношења коначне одлуке о проглашењу добра националним спомеником, Комисија ће да пружи могућност власнику предложеног националног споменика, подносиоцу петиције, институцијама надлежним за очување наслеђа, стручним и научним институцијама, стручњацима и научницима, као и другим заинтересованим лицима да изнесу своје ставове. У складу с тим, Комисија је предузела сљедеће активности:

- Дописом број: 05.2-35.2-2/2014-144; од 08.09.2014. године, Комисија је затражила достављање документације, напомена, сугестија и ставова власника у вези са проглашењем Некропола са стећцима на локалитетима Суботићи, Хочевље, Коритник, Сливно, Жупча, Орахово и Бреза од: Општине Бреза (Начелник; Орган управе надлежан за послове урбанизма и катастра), Федералног министарства просторног уређења и Завода за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта.

- Дописом број: 05.2-36.1-22/16-20; од 08.02.2016. године, Комисија је затражила достављање земљишно-књижних изводака за к.ч. 490, 491 к.о. Сливно, к.ч. 766 к.о. Влахиње, к.ч. 1265, 1268, 1269, 1276, 1277/1, 1277/2, 1278, 1279, 1280 и 1283 к.о. Коритник општина Бреза, од Општинског суда у Високом.

- Дописом број: 05.2-36.1-22/16-25; од 19.02.2016. године, Комисија је затражила идентификацију парцела новог и старог премјера за к.ч. 490, 491 к.о. Сливно, к.ч. 766 к.о. Влахиње, к.ч. 1265, 1268, 1269, 1276, 1277/1, 1277/2, 1278, 1279, 1280 и 1283 к.о. Коритник општина Бреза, од Општине Бреза (Орган управе надлежан за послове урбанизма и катастра).

- У "Службеном гласнику БиХ", број 25/15, објављено је Обавјештење о покретању поступка проглашења предметног и других добара националним споменицима, са позивом власницима и другим заинтересованим физичким и правним лицима, тијелима и институцијама да у року од 30 дана доставе Комисији своја стајалишта у вези са проглашењем добра националним спомеником.

До доношења одлуке, Комисији је достављена сљедећа документација:

- o Допис Службе за просторно уређење, заштиту околице, геодетске и имовинско-правне послове Општине Бреза број: 04/1-4-23-2337/14 од 15. 09. 2014. године, Комисији су достављене Копије катастарских планова и катастарско-књижни улошци, попис локалитета, карта општине, фотографије некропола, 6 мапа за категорисане некрополе и 7 мапа за некатегорисане

некрополе.

о Допис Федералног министарства просторног уређења број: 03-23-2-1116/14 МД-2 од 16.09.2014 године, Комисија је обавијештена да Министарство не располаже подацима нити документацијом у вези са предметним добром.

о Допис Завода за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта број: 07-40-4-4985-1/14, од 24.09.2014. године, којим су Комисији достављени подаци о евиденцији и статусу претходне заштите за предметно добро.

о Допис Општинског Суда у Високом број: 041-0-РЗ-16-000 344 од 12.02.2016. године, којим је Комисија обавијештена да затражи податке к.ч. и к.о. по старом премјеру од Општине Бреза.

о Допис Службе за просторно уређење, заштиту околице, геодетске и имовинско-правне послове Општине Бреза број: 04/1-4-23-2337/14 од 24.02.2016. године, Комисији су достављени катастарски подаци, нови и стари премјер.

о Став власника земљишних парцела до доношења Одлуке није достављен.

На темељу увида у прикупљену документацију и стање добра, утврђено је следеће:

Подаци о добру

Локација

Насељено мјесто Коритник, удаљено је од центра Брезе око 4 км зрачне линије у правцу југоисток. Локалитет Каурско гробље је смјештен на надморској висини од 604 м, географској ширини Н 44°00'47.79" и географској дужини Е 18°16'50.86".¹

Национални споменик се налази на простору који обухвата к.ч. 1265, ПЛ број 604, к.ч. 1268, ПЛ број 422, к.ч. 1269, ПЛ број 40, к.ч. 1280, ПЛ број 12 (нови премјер), к.о. Коритник, што одговара к.ч. 1289, зк уложак број 2759, и к.ч. 1288/3, зк уложак број 3073, (стари премјер) к.о. СП_Бреза, к.ч. 1276, ПЛ број 39, к.ч. 1277/1, ПЛ број 604, к.ч. 1277/2, ПЛ број 6, 1278, ПЛ број 35, к.ч. 1279, ПЛ број 26 (нови премјер) к.о. Коритник, што одговара дио к.ч. 1289, зк уложак број 2759, (стари премјер) к.о. СП_Бреза, и дио к.ч. 1283, ПЛ број 442 (нови премјер) к.о. Коритник, што одговара дио к.ч. 1288/2, зк уложак број 2913, (стари премјер) к.о. СП_Бреза, општина Бреза, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина.

Историјски подаци

О насељености простора Брезе и континуитету живота у најранијим временима, може да се говори само из малобројних археолошких налаза, те из географског положаја Брезе, на темељу којих се може да закључи да је овај простор био насељен и у вријеме праисторије.

¹ www.google earth.com (17.04.2015.)

За предантички и антички период, када су историјски подаци у питању, ситуација је нешто јаснија. Писани трагови из овог периода су и даље врло оскудни, али оно података што постоји дају јаснију слику о политичко-економском развоју подручја Брезе.

Подручје Брезе наставило је свој политички и културни успон и у периоду касне антике. Свјedoци овог успона су археолошки остаци раскошне и умјетнички богато опремљене касноантичке базилике у Брези.²

У раном средњем вијеку Бреза се спомиње као дио средњевјековне жупе Видогошћа. У овом периоду у неколико извора се као политички центар овог краја спомиње подручје око данашњег села Подгора. Ово је био владарски посјед па се намеће закључак да се политичко-културни центар одмакао од Брезе према Подгори. Овој тези иде у прилог и постојање велике некрополе стећака у близини Подгоре у мјесту Коритник.³

У првим стољећима османске власти овај простор добија статус нахије са сједиштем у Дубровнику. Тек у XVIII ст. долази до снажније поларизације према јачим центрима Сарајеву, Високом и Варешу. Ова поларизација у новијој историји довешће до снажнијег развоја ове регије прије свега као економско-индустријског центра.⁴

2. Опис добра

Локалитет Каурско гробље се налази 4 км југоисточно од Брезе. Некропола је смјештена на пространој равници истакнутог бријега у центру села Коритник.

На локалитету су евидентирана и технички обрађена 73 стећака: 11 сљемењака, 55 сандука, 2 плоче и 5 стубова. Један сљемењак је украшен.

Стање стећака

Стећак бр. 1. – сандук, оштећен, обрастао лишажевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 190x110x55 цм,

Стећак бр. 2. – сандук, утонуо, обрастао лишажевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 194x80x45 цм,

Стећак бр. 3. – сандук, утонуо, обрастао лишажевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 140x12 цм,

Стећак бр. 4. – сљемењак, утонуо, обрастао лишажевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 134x55x30 цм,

² Анђелић, Павао, Стара Босанска жупа Видогошћа или Вогошћа, Гласник Земаљског музеја у Сарајеву XXVI, Сарајево, 1970, стр. 343.

³ Исто, стр. 344.

⁴ Детаљни историјски подаци дати су у одлуци о проглашењу историјског подручја – Некропола са стећцима на локалитету Храсно – Сливно, Бреза.

Стећак бр. 5. – сандук са постољем, утонуо, са јужне стране засут земљом, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 140x76x67 цм,

Стећак бр. 6. – сљемењак, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 150x50x20 цм,

Стећак бр. 7. – сљемењак, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 180x60x35 цм,

Стећак бр. 8. – сљемењак, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 150x75x55 цм,

Стећак бр. 9. – плоча, утонула, обрасла лишајевима и маховином, прекривена земљом и травом, оријентисана у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 158x100x3 цм,

Стећак бр. 10. – сљемењак, оштећен, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 120x60x30 цм,

Стећак бр. 11. – сљемењак, оштећен, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 120x80x35 цм,

Стећак бр.12. – сљемењак са постољем, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 180x70x78 цм,

Стећак бр. 13. – сандук, оштећен, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 120x90x13 цм,

Стећак бр. 14. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 175x60x55 цм,

Стећак бр. 15. – плоча, утонула, обрасла лишајевима и маховином, прекривена хумусом и травом, оријентисана у правцу запад-исток,

Стећак бр. 16. – сљемењак, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 150x60x40 цм,

Стећак бр. 17. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 160x60x20 цм,

Стећак бр. 18. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 170x90x70 цм,

Стећак бр. 19. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 180x25 цм,

Стећак бр. 20. – сљемењак, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 170x80x55 цм,

Стећак бр. 21. – сандук, утонуо, оштећен, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 80x70 цм,

Стећак бр. 39. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 180x100x23 цм,

Стећак бр. 40. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 120x70x10 цм,

Стећак бр. 41. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 90x40 цм,

Стећак бр. 42. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 70x50x10 цм,

Стећак бр. 43. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 110x60 цм,

Стећак бр. 44. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 50x40 цм,

Стећак бр. 45. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 150x60x20 цм,

Стећак бр. 46. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 150x60x20 цм,

Стећак бр. 47. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 160x50 цм,

Стећак бр. 48. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

Стећак бр. 49. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 160x90x5 цм,

Стећак бр. 50. – сљеменац са украсом, обрастао лишајевима и маховином, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 165x90x80 цм,

У сва четири доња угла кровних плоха налази се по један полумјесец у рељефу.

Стећак бр. 51. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 200x110x30 цм,

Стећак бр. 52. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 140x50x5 цм,

Стећак бр. 53. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

о димензије стећка су: 140x90x24 цм,

Стећак бр. 54. – сандук, утонуо, обрастао лишајевима и маховином, засут земљом, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток,

Стећак бр. 73. – сандук, оштећен, обрастао лишајевима и маховином, прекривен хумусом и травом, оријентисан у правцу запад-исток, о димензије стећка су: 210x90x73 цм.

Сви стећци су рађени од камена седре.

3. Досадашња законска заштита

У Просторном плану БиХ до 2000. године на подручју општине Брежа као споменик III категорије уврштено је 7 локалитета, некропола са стећцима (199 стећака) без прецизније идентификације.⁵

Према евиденцији Завода за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта, у насељеном мјесту Сливно, општина Брежа, евидентиран је локалитет са стећцима под сљедећим називом:

Некропола стећака Каурско гробље, Коритник, Брежа Средњовјековна некропола. На локалитету Каурско гробље сачувано 114 стећака. Наведено добро није било уписано у Регистар споменика културе Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине.⁶

4. Истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови

Истраживачке радове у смислу евидентирања и прикупљања података о стећцима вршио је Шефик Бешлагић.⁷

Конзерваторско-рестаураторски радови нису предузимани.

5. Садашње стање добра

Увидом на лицу мјеста, дана 18. марта 2015. године, установљено је сљедеће:

- од евидентираних 114 стећака из 1967. године према евиденцији Завода за заштиту споменика ФМКС, на локалитету су затечена 73 стећка, од којих је 1 украшен,
- на стећцима се налазе биљни организми (лишајеви и маховина) у већој или мањој мјери,
- поједини примјерци су оштећени (одломљени поједини дијелови стећка по ширини или оштећени по дужини) и утонули у земљу.

Споменици су изложени убрзаном пропадању услед недостатка редовног одржавања.

6. Специфични ризици

- дезинтеграција локалитета због дугогодишњег неодржавања,

⁵ Група аутора, Просторни план Босне и Херцеговине, фаза б – валоризација, природне и културно-историјске вриједности, Институт за архитектуру, урбанизам и просторно планирање Архитектонског факултета у Сарајеву и Урбанистички завод за Босну и Херцеговину Сарајево, Сарајево 1980, стр. 50.

⁶ Допис Завода за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта, број: 07-40-4-4985-1/14 од 24.09.2014. године.

⁷ Бешлагић, Шефик. Стећци централне Босне, Сарајево, 1967, стр. 30–35. (С обзиром на то да је посљедње опширно истраживање, у смислу евидентирања стећака, на подручју општине Брежа извршено током шездесетих година прошлог вијека, потребно је извршити ново евидентирање стећака на подручју ове општине).

- неповољни утицаји атмосфералија,
- самоникла вегетација.

III – ЗАКЉУЧАК

Примјењујући Критеријуме за проглашење добара националним споменицима (“Службени гласник БиХ”, бр. 33/02 и 15/03), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву. Одлука је заснована на сљедећим критеријумима:

А) Временско одређење

Б) Историјска вриједност

Ц) Умјетничка и естетска вриједност

I Квалитет обраде

III Пропорције,

IV Композиција,

V Вриједност детаља.

Д) Читљивост (документарна, научна, образовна вриједност)

I Материјално свједочанство о мање познатим историјским периодима,

Е) Симболичка вриједност

II Сакрална вриједност,

III Традиционална вриједност,

V Значај за идентитет групе људи.

Г) Изворност

I Облик и дизајн,

II Материјал и садржај,

IV Традиција и технике,

V Положај и смјештај у простору.

Саставни дио ове одлуке су:

- Имовинско-власничка документација
 - о Копија катастарског плана Р= 1:1000; к.ч. 1265, 1268, 1269, 1276, 1277/1, 1277/2, 1278, 1279, 1280, 1283 к.о. Коритник, општина Бреза.
- Документација о претходној заштити добра
 - о Допис Федералног министарства просторног уређења број; 03-23-2-1116/14 МД-2 од 16.09.2014. године, Комисија је обавијештена да Министарство не располаже подацима нити документацијом у вези са предметним добром.
 - о Допис Завода за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта број; 07-40-4-4985-1/14, од 24.09.2014. године, којим су Комисији достављени подаци о евиденцији и статусу претходне заштите за предметно добро.
- Фото документација:
 - о фотографије постојећег стања добра снимљене су 18. 03. 2015. године; фотографисао: историчар Елдин Хоџић (фотограсирано дигиталним фото апаратом Цанон ЕОС 450Д).
- Техничка документација:
 - о Технички снимци постојећег стања добра (скица некрополе, снимак споменика); дана 18.03.2015. године мјерили и снимали: Зијад

Халиловић, сарадник за археологију, Елдин Хоџић, историчар и Нермина Каткић, дипл.инж.архитектуре.

Кориштена литература

У току вођења поступка проглашења добра националним спомеником БиХ, кориштена је сљедећа литература:

1906. Патсцх, Карло, Археолошко-епиграфска истраживања повијести римске провинције Далмације, VII дио, Гласник Земаљског музеја у Сарајеву ХВИИИ, Сарајево, 1906.

1930. Чремошник, Грегор и Сергејевски, Димитрије, Готисцхес унд рѳмисцхес аус Бреза беи Сарајево, Новитатес Музеи Сарајевоенсис Но 9, Сарајево, 1930. (Gotisches und römisches aus Breza bei Sarajevo, Novitates Muzei Sarajevoensis)

1960. Пашалић, Есад, Античка насеља и комуникације у Босни и Херцеговини, Посебна издања Земаљског музеја у Сарајеву, Сарајево, 1960.

1970. Анђелић, Павао, Стара Босанска жупа Видогошћа или Вогошћа, Гласник Земаљског музеја у Сарајеву XXVI, Сарајево, 1970.

1977. Имамовић, Енвер, Антички култни и вотивни споменици на подручју Босне и Херцеговине, Сарајево, 1977.

1980. Група аутора, Просторни план Босне и Херцеговине, фаза б – валоризација, природне и културно-историјске вриједности, Институт за архитектуру, урбанизам и просторно планирање Архитектонског факултет у Сарајеву и Урбанистички завод за Босну и Херцеговину Сарајево, Сарајево, 1980, стр. 50.

1984. Група аутора, Високо и околина кроз историју I, Високо, 1984.

2011. Допис Завода за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта, број: 07-40-4-4985-1/14од 24.09.2014. године.

www.google-earth.com (17.04.2015.).

Носилац истраживања и израде Приједлога одлуке:

Зијад Халиловић, професор историје, сарадник за археологију

у Комисији за очување националних споменика